

MOORD

OF

GILLIS LAMBERT

Den 20 Juni 1860 werden de werklieden van Verviers naar hunne regimenten geroepen voor de krijgsoefeningen in het kamp van Beverloo.

Groot misnoegen heerschte onder hen! de democratische bevolking van Verviers heeft meer dan elke andere een afschuw voor de loting.

Rond 9 ure, begaven zij zich ten getalle van vier à vijf duizend man naar de statie van Verviers, om vaarwel te zeggen aan hunne broeders die naar het kamp vertrokken.

Eene vlag met het opschrift: « Slachtoffers der Bloedwet! » ging den stoet vooraf.

Deze betooging, die in kracht en belangrijkheid al de vorigen overtrof, deed de woede der katholieken ten top stijgen; dit kwam hieruit voort, dat de slechte wetten alleen kunnen behouden blijven, dank aan de stilzwijgendheid harer slachtoffers, wier klachten steeds eene krachtige en meeslepde welsprekendheid bezitten.

Van 's morgens vroeg waren de politie, de gendarmerie en het leger te been, 't oogeblik van handelen afwachgend. De betooging der werklieden was evenwel zoo grootsch, zoo kalm, dat niet het minste voorwendsel aan het leger gegeven werd, om in den loop van den dag gebruik van zijne wapens te maken.

Rond middernacht doorliepen nog eenige afzonderlijke groepen werklieden de straten, op dit uur nog vol soldaten.

Vijf werklieden, waaronder Lambert Gillis, van Ensival, kwamen, de *Marseillaise* zingend, de Molenstraat af.

Op den hoek dezer straat hield een soldaat, Veeckman, de wacht.

— **Uit den weg! schreeuwde hij, op de werklieden aanleggende.**

— **Soldaat! wees zacht voor het volk, antwoordde hem Gillis.**

Op 't zelfde oogenblik knalde een vuur schot.

— **Leve de Repu.... stamelde Gillis.**

Hij kon niet verder. Een stroom bloed kwam hem uit den mond en hij viel als neergebliksemde in de armen zijner gezellen.

Een kogel had hem het hart doorboord.

Gillis was een braaf en eerlijk man, met een zacht en openhartig karakter. Hij was door al zijne makkers bemind, aanbeden door zijne vrouw en kinderen.

Zijne eenige misdaad was: democraat en republikein te zijn; hij viel als slachtoffer zijner overtuiging; maar zijne dood diende nog de Republiek, in gelijke mate als zijn leven.

De werklieden zwoeren op zijn graf getrouwheid aan de Republiek en velen onder hen komen nog jaarlijks dien eed vernieuwen.

De koning en de ministers, onmiddellijk van het voorgevallene verwittigd, hadden bevel gegeven den soldaat Veeckman geluk te wenschen.

De luitenant-generaal voldeed 's anderen-daags aan het bevel; en de soldaat werd kaporaal benoemd.

Dit was niet alles: Leopold II wilde dat de moordenaar ridder zijner orde benoemd werd; deze gunst was iets ongemeens, gezien zij nooit, sedert het jaar 1830, aan een minderen soldaat was te beurt gevallen.

De moord van Gillis en de schandelijke decoratie, die er op volgde, hadden een droevig dramatisch naspel.

De soldaat Veeckman, aan wie de koninklijke gunst eene schitterende toekomst scheen te bewaren, viel in een diepen weemoed.

Zijne makkers, verre van eerbied en bewondering voor hem te hebben, schuwden hem.

Hij zelf zocht de eenzaamheid. Hij droeg niet lang het kruis van Leopold II, dat hem met afgrijzen scheen te vervullen en legde zich te bed. Men hoorde hem dikwijls 's nachts, door de koorts gedreven, de woorden van Gillis herhalen: « Soldaat, wees zacht voor het volk! » en hij stierf weldra, den noodlottigen nacht verwenshende, in den welken hij een eereteken en wroegingen verwierf.

Het militarisme vreet als een kanker aan de welvaart des volks.

Waartoe men soldaat wordt?

HELDENMOED DER BORAINS

Binnen kort zullen weer duizende jongelingen opgeroepen worden om deel te nemen aan den jaarlijkschen bloedtomboel; nogmaals zullen wij die droeve treuntooneelen voor ons oog zien ontrollen: hier valt eene moeder in onmacht, daar wordt een vader zinneloos, geweend, gejubeld en gevloek worden met woeste stemmen dooreen gemengd.

En waarlijk, het is droevig, wanneer men de jongelingen ziet komen afgestormd als wilden.

Weinigen begrijpen het afschuwelijke van die wet, met reden Bloedwet geheeten, die ongetwijfeld een der onrechtvaardigste wetten is, door de rijke klasse tegen het werkvolk gemaakt.

Gij allen, jongelingen, hebt zeker reeds hooren spreken over werkstakingen, en bijzonderlijk van die der kolenbassins, want het is daar dat gij vooral zult geroepen worden om uwe waalsche broeders, als zij niet al werkende willen verhongeren, onverbiddelijk neer te schieten.

Daarom, jongelingen, wil ik u het leven dier slaven bekend maken om u eens te bewijzen, dat zij niet in werkstaking gaan om hunne grillen te voldoen, maar wel omdat zij met hun gezin niet wenschen van honger om te komen.

Wanneer in de klein-burgerwereld een persoon, die 4,000 fr. jaarwedde had, opeens zijn inkomen op 2400 fr. gebracht ziet, is het niet zonder reden, dat men hem, zijne vrouw en kinderen beklaagt. De versleten frak, de laarzen met gaten, den rok waarvan men de draden ziet, de wanhopende pogingen om de versleten handschoenen aan te trekken, het buiten de mode geraakt kleed, dat diegeneen zuchten doet die het dragen, en diegeneen lachen doet die het zien; al deze bijzonderheden — die zooveel te droeviger stemmen naarmate zij komieker zijn — boezemen een gewettigd medelijden in. Maar wat is dit alles dan nog in vergelijking met het hartverscheurend drama der ellende bij de werkers!

Hier is het niet meer voor de weelde dat men strijdt, het is voor het hoogst noodige. Hier strijdt men niet meer voor een fijn paar bottienen, maar voor een paar blokken; ook niet voor een schoonen frak, maar voor de lompen; ook niet voor een stuk vleesch, maar voor het « dagelijksch brood. »

Hier strijdt men niet meer om een genoeg te smaken, maar om eene smart te vermijden; niet om vermaak van eten, maar... tegen de hongerkampen.

Het is nog niet alles. Op de smart des vaders en der huismoeder antwoordt, als een klagende weergalm, het lijden der kinderen.

Arme kleine schepseltjes! De andere kinderen geestig, opgeruimd en welgevoed ziende, vragen zij, met eene naïeve verwondering aan hunne natuurlijke beschermers, om ook hun aandeel vermaak, gezondheid en goed voedsel te hebben.

Hoe moeten de hongerkampen den uitgemergelden mijnwerker nog meer folteren, als hij zijne geliefkoosde kleinen ziet honger lijden! En zoo de arme kinderen ziek worden? En als het geneesmiddel buiten het bereik der beurs valt zult gij ooit, jongelingen, hij die met zooveel onverschilligheid de dagloonen doet dalen, willen beschermen.

Niets is droefer dan het uitzicht van een dorp in de omstreken van de Borinage tijdens eene werkstaking. De Borinage — nog bleker dan gewoonlijk; de blauwe lijnen — soort van tatoeering op het wezen getrokken door kwetsuren, waarin het stof der kolen gedrongen is — komen als lidteekens uit; in zijn bleek blauw oog leest men soberheid en gelatenheid.

Wanneer men hem, mijmerend traagzaam ziet aanstappen met dien onzekere gang der slecht gevoede menschen, het vel over de

uitstekende spieren gespannen, den rug, als die van een grijsaard gebogen, al de ken-teekens van hartzeer dragende, wordt men weemoedig en breekt u het hart....

Tusschen den werkstakingen koolmijner en den gewapenden gendarm heeft dikwijls eene botsing plaats.

Men kan zich geen gedacht vormen, jongelingen, met welke zorgen en voorkomende de bestuurders der koolmijnen de haren mutsen omringen: overvloedige maaltijden met een goed glas begoten, fijne tabak, lekkere cigaren, alles wordt hun rijkelijk en beleefd aangeboden. Zijn de gendarmerie en het leger desnoods niet de ware vertegenwoordigers der orde en der Maatschappij?

Is het niet uw geweer en bajonet, jongelingen, die de menigte weerhoudt en toelaat de dividenden in volle gerustheid te tellen?

Ziedaar tot wie gij in tijde van staking uw geweer zult moeten richten! Breekt u niet het hart bij het hooren van zooveel ellende? Zou het dan geene lafheid zijn u tegenover die verdrukten slaven te stellen.

Als een verbitterde vijand mij het leven aangrijpt dan heb ik het recht hem te doden, omdat ik slechts mijn persoonlijke krachten tegenover hem kan stellen, de wet der natuurlijke zelfverdediging rechtvaardigt en billijkt mijne handelwijze. Welke grondstelling der gerechtigheid, kan echter bestaan in eene maatschappij waarin de gewapende legers enkel tegen ongewapenden oprichten?

Wij noemen zulks wettelijk moorden.

Laat het u niet verwonderen dat deze wetten zoo wreed, zoo onmenselijk zijn, zij zijn het werk van tyrannen, zij maken deel van het regeeringstelsel, waarmede zij het menschelijk geslacht onderdrukken. En daar zal maar een eind aankomen door een krachtig optreden des volks, door bij allen het klassenbewustzijn op te wekken en hen het socialisme te leeren kennen.

VAN SWEDEN.

Wie het oorlogvoeren bevordert, is medeplichtig aan den moord.

Broeder...?

Broeder, waarom? Aan uw zij blinkt het zwaard, Gij wilt verlaten de vriendelijke haard, Strijdende zult gij uw medemenschen slachten? O, wil toch, mijn broeder, voor gruwelen wachten.

Broeder, waarom? Aan uw zij staat de vrouw, Schenkend u liefde in huwelijksrouw. Aan uwe voeten speelt het schuld'loze kind, Strijdt niet, mijn broeder, als ge kind'len bemint.

Broeder, waarom? De lachende gaarde, Bood u een plaats waar uw even in waarde, Bij vrouw en kind, i j vriend en bij maagd Gesteten kor worden... toch wordt gij gejaagd.

Door 't oproer gewekt, door 't hongergescrei Van vrouw en van kind — gij zelf waart daarbij, Toen gij die allen nog kendet als vrienden En moeiteloos werk u het brood deed verdienen.

Broeder, ga niet! Het geweer in uw handen Maakt het geluk van uw vrienden ten schande. Blijf hunne vriend, werp weg dat geweer, Ook u doen toch honger en kommer zoo zeer!

Broeder, z'et toe! Zij lijden en strijden, Willen voor waarheid ten kamp zich gaan wijden. Blijf hunne vriend — is geëindigd den strijd, Een zorgeloos leven beloont dan uw vlijt.

Het Socialisme in het leger

Wij lezen in *Vooruit*:

Wij wisten niet, dat de vooruitzichten en voorspellingen van ons artikel « De Bloedwet » zoo spoedig zouden bevestigd worden door de burgerspers zelve.

Ziehier wat men leest in *Le Soir* van maandag:

« Onze bijzondere inlichtingen laten ons toe van te zeggen, dat het bataillon van het 3^e jagers te voet, in garnizoen te Oostende en te Ieperen, het bataillon van het 10^e linie, in garnizoen te Arlon, geheime bevelen hebben ontvangen om eenigen tijd buiten hunne wederzijdsche garnizoenen te gaan doorbrengen.

» Daar zijn overigens erge voorteekens van eene beweging die voorbereid wordt in 't leger, en de verslagen die daaromtrent

aan het ministerie van Oorlog worden gezonden, zijn zeer uitdrukkelijk op dat gebied.

» In verscheidene kazernen heeft men oprechte socialistische clubs ontdekt, clubs die georganiseerd zijn, die hunne chefs hebben in de kazerne zelve en die geld omhalen voor hunne propaganda.

» In een regiment van een onzer groote steden heeft men onlangs een dergelijken club ontdekt, die talrijke aanhangers telde.

» Na een ernstig onderzoek, werden ernstige feiten ontdekt tegen 17 soldaten en een kaporaal.

» De gedragslijn is de volgende: De verenigden verbinden zich, in geweten, zich voorbeeldig te gedragen, ten einde niet gestraft te worden en goed aangeteekend te staan bij hunne chefs, maar ierzelve tijd nemen zij de formeele verbintenis van gehoorzaamheid te weigeren aan de bevelen van hunne chefs in geval van onlusten, werkstakingen, enz., verder van zich onderling te steunen en de andere soldaten aan te sporen tot dienstweigering. Kortom, van door alle middelen de werking der gewapende macht te beletten.

» Het is van gister niet, dat deze toestand bestaat en trots alle pogingen en alle waakzaamheid, schijnt hij te zullen voortduren in talrijke regimenten.

» Ziedaar verschijnselen, die nog veel ernstiger zijn dan de beraamde dienstweigering der lotelingen uit den Borinage. »

Inderdaad, het ernstige van dien toestand is onloochenbaar, maar hij was te voorzien en zal verergeren.

De schuld komt neder op de klerikalen, die het bewind in handen hebben en als echte volkshaters alle lasten op de armen laten wegen, zonder hen rechten of lotsverbetering te willen toestaan.

Aan onze vrienden nu, allerwege eene duchtige propaganda aan te vatten, om den geest van verzet aan te wakkeren, de socialistische gedachten in het leger uit te verspreiden.

Alwie een loteling kent, alwie in betrekking komt met eene familie die een jongeling in haar midden heeft, aangeduid voor de loting, moet zijnen invloed bezigen om ouders en toekomstige soldaten op hunne plichten te wijzen.

De socialistische jongelingen zelve moeten hunne jeugdige vrienden gaan opzoeken aan de patronages, aan de danszalen, overal waar zij ze vinden kunnen, gewapend met manifesten en brochuren, gereed tot kalme discussie, als apostels tegen het militarisme, voor den vrede en de gelijkheid.

De uitslag zal verbazend wezen indien al onze vrienden zich moedig te werk stellen om het goede zaad te strooien.

Aangezien onze vijanden de bloedwet niet afschaffen willen, blijft er ons niets anders te doen dan dezeschandewet tegen hen te doen keeren, door hen te slaan met hunne eigene wapens, die zij de werkjogens, tegen wil en dank, in de hand stoppen.

Kortzichtige Regeerders

« Zij hebben oogen en zij zien niet; zij hebben ooren en zij hooren niet. » Deze spreuk van het evangelie is zeker toepasselijk op de houding onzer regeerders in tegenwoordigheid der beweging tegen de bloedwet.

Allerwege gaan luide protestatiën op tegen dit schandelijk onrechtvaardig stelsel, dat de armen verplicht goederen en instellingen te verdedigen die zij niet bezitten, en eerder tegen hen dan voor hen keeren en de rijken, die er alles van genieten, vrijlaat.

Ziende blind en hoorende doof gaan de heeren hunnen weg voort, alsof de zaak hen niet aangaat.

Zij hebben ongelijk en wij gaan het hen bewijzen.